

İTÜ'nün Yer Problemi

SAYIN REKTÖRÜN (1967 - 1968 AÇIŞ KONUŞMASINDAN)

(Yüzyılların yetiştirdiği bu büyük ağacı kurutmaya kimsenin hakkı yoktur.)

Gecikmiş bir yazı olacak bu. Konuşmanın metnini geç aldığımız için biz de geç veriyoruz. Fakat öylesine önemli ki konu, geç kalmak yüzünden değinilmemesi, yalnız değinilmemesi değil tabii, ısrarla, her vesileyle asılarak, direnerek, üzerinde olunması çok hatalı, çok yanlış olur.

Sayın İ.T.Ü. Rektörü; 1967 - 1968 açış konuşmasının ilgili bölümde bir sağlam mantık silsilesiyle konuyu şöyle koymaktadır :

Mühendis ihtiyacı - bizim de daha önceleri değindiğimiz gibi - 2. beş yıllık plâna, 1977 yılında 63.200, 1982 de 94.800; mühendis açığı ise aynı yıllarda 16.000 ve 55.800 olarak gösterilmiştir. Öyle ise mühendis yetiştirme konusunda bir kapasite artışı zorunludur.

Buna karşılık, uzun yıllar yurdun yüksek teknik öğretim sürekliliğini tek başına temsil etmiş olan İ.T.Ü. öğrenci sayısını ancak % 5 - %10 oranında arttırılabilmekte, halbuki kısa sürede bu kapasitenin % 100 - % 150 artırılması gerekmekte, fakat bu görevin önce yer probleminden dolayı yerine getirilmesi mümkün olamamaktadır.

Tam tesisatlı bir üniversite için en az 150 - 200 hektar yerleşme yerine ihtiyaç olduğu, O.D.T.Ü. nin 4.500 hektara yerleştiği bilinmekte iken, İ.T.Ü. nün, topu topu 12.8 hektardaki binaları zorlana zorlana, ne yapılması mümkünse yapılarak, son haddine kadar kullanılmış, fakat imkânlar da artık tüm tükenmiştir.

İstanbul'un fethi ile Süleymaniye'de başlayıp 1737 de müesseseleşen teknik tedrisatın en eski temsilcisi İ.T.Ü. nün köklerini salacağı topraktan, dallarını uzatacağı havadan mahrum edilmemesi ve kimsenin bu sağlam ağacı kurutmaya hakkı olması gerektir.

Geliniz ve görünüz ki; bütçesi vesileleriyle çok büyük bir sevinç ve huzurla izlediğim, uzaktan bile olsa, bir şeyler katmak istediğim İ.T.Ü. yetkililerinin yıllardan beri yeni bir toprak, bir yer bulabilme çabalarının bir noktada engele çıktığı sayın Rektörün acı beyanlarıyla içimizi yaktmaktadır.

Maliye Bakanlığının 1962 tarihli resmî yazısına, ilgililerin -sözlü de olsa - muvafakatlarına dayanarak, 3 yıllık çalışma ile hukuken kapıyı değerinde olan İstanbul İmar plânında değişiklik sağlanmasından, özel şahıslara ait arazinin kamulaştırılabilmesi için

Millî Eğitim Bakanlığınca (kamu yararına uygunluk) tasdik edildikten, kamulaştırmalar yapıldıktan, yerleşme durumu için açılan yarışma büyük bir başarı ile sonuçlanıp Dünya plânlama uzmanları tarafından adeta alkışlanarak beğenildikten ve DPT inca projeleri uygun görülüp bütçeye milyonlarca lira konulabildikten sonra bu-asıl, bu mukaddes konunun bir engeli hem de teferruat sayılacak bir noktada aşamadığı görülmüş, civarda Harp Akademileri için yarışma açıldığı, İ.T.Ü. yerleşmesinin bu Akademilerle birlikte de ahenkli bir şekilde ve hattâ biraz kaydırılması suretiyle Akademilere ait 150 lojmanın da beraberce yapılabileceği, İ.T.Ü. ve Akademilerle, Akademilere ait bu 150 lojmanın bu alanda yerleşmesinin böylece mümkün olduğu anlaşılmış olmakla beraber, evet, geliniz, görünüz ki ayrıca söz konusu olan Akademilere ait 1000 lojmanın İstanbul'un nâzım plânı ilkelerine, bölgenin özelliğine uygun düşmemesine hem de üniversite kampüsünü akamete uğratacak nitelikte olmasına rağmen sorun bu

Rüşü ÖZAL

yüzden tüm çözümlenmez olmuştur. İ.T.Ü. yerleşmesi durmuştur.

Sayın Rektör, Üniversitenin yeri konusundaki sözlerini şöyle bitirmektedir :

"Pek yakında bu önemli konu, teklifimiz çerçevesinde mutlu sonuca bağlanacak ve daima memleket irfanının yardımcısı, ileri hareketlerin, modern teknolojinin destekleyicisi olan Ordu ile Üniversite arasındaki işbirliğine şerefli bir örnek daha katılmış bulunacaktır."

Biz de bunu umar, böyle bilir, öyle bekleriz. Ummak ve beklemek! fakat; ne hacet?

İ.T.Ü. yü 1949 de bitiren sayın Süleyman Demirel'in, mantık ve duygunun en yüksek seviyede bulunduğu bu konuyu çözümlenmek şansı ve imkânına sahip olması varken!

Ne mutlu, bu kutsal davada tuzu bulunacaklara! Yalnız bu konuyu çözebilmek için bir imkânla sahip olmak istenecek şeydir, doğrusu.

Karadeniz Teknik Üniversitesi Hakkında İnşaat Mühendisleri Odası Görüşü

Karadeniz Teknik Üniversitesinin bugünkü durumu ve gelecekteki Statüsü hakkında İnşaat Mühendisleri Odasınca mahallinde yapılan incelemeler, yetkililerden alınan bilgiler ve çeşitli ilgili kanunların ışığı altında Oda görüşümüzü aşağıda kısaca takdim ediyoruz:

Odamızın bu çabası; kanun ve yönetmeliğimizin, gerçeklerinden ve bunun yanında çoğunlukla İnşaat mühendisli yetiştirecek olan bir üniversitenin sorunlarının çözümündeki olumlu hareketlere yardımcı olma düşüncesinden doğmuştur.

Odamız "Kamu, meslek ve meslekdaş yararına faaliyet ve teşebbüslerde bulunmak" keza İnşaat Mühendisliği öğreniminin memleket ihtiyacına, ileri memleketlerdeki seviye ve gelişmelere ulaşımı sağlamak'la yükümlü bulunmaktadır.

Karadeniz Teknik Üniversitesinin sayın Rektörü ve diğer yetkililerinin açık kalple gösterdikleri geniş anlayışa teşekkür ederiz.

İlgili Kanunlar :

Karadeniz Teknik Üniversitesi 27 Mayıs 1955 de 6594 sayılı Kanunla kurulmuştur. Gerekli hazırlıkları tamam olmayan ve acele ile kurulan üniversitenin sorunları zamanla daha iyi anlaşılmiş Öğretim üyesi temini maddi imkânlarının artırılması ve işlerin daha muhtar ve sür'atle yürütülmesi bakımından 6594 sayılı kanuna ek 27 Eylül 1963 tarihinde 336 sayılı kanun çıkarılmıştır. Zamanın değişen şartları karşısında gereği kadar öğretim üyesi ve yardımcısı temin edilemediğinden bu arada Atatürk Üniversitesinin de aynı konudaki sorunlarının çözülmesi bakımından "Atatürk Üniversitesi ile Karadeniz Teknik Üniversitesi Öğretim üyeleri ve Bir kısım Öğretim yardımcılarına ödenek verilmesi hakkında" "16.2.1965 tarihinde 535 sayılı Kanun kabul edilmiştir." Bilâhare 18.7.1967 gün ve 871 sayılı Kanun çıkarılmışsada bu da dâvanın hallinde gerekli yardımı sağlayamamıştır:

Öğrenci Durumu :

1. İnceleme tarihinde 553 olan Karadeniz Teknik Üniversitesi öğrencisinin öğretime açılan bölümleri ve % oranları şöyledir :

Jeoloji	76 adet	% 14
Mimarlık	115 adet	% 21
İnşaat	362 adet	% 65
Toplam	553 adet	% 100

İnşaat bölümündeki öğrenci sayısı ve yüksek oranı Odamızca konuya yönelinmesindeki önemi belirtmektedir. İnşaat mühendisliği bölümündeki sınıf mevcutlarınının 100, jeolojinin 40 ve mimarlığın 30 civarında olduğu dikkate alınca öğrenci sayısının Üniversiteye girişte daha çok sınırlamayı gerektiren nedenler bu sayının inşaat bölümündeki çoğunluğu dolayısıyla açıkça görülmektedir.

Öğrenci Alınmasında Uygulanan Usul :

K. T. Üniversitesine öğrenci alınması merkezi sınav şekline göre olmaktadır. Merkezi sınav sisteminin, mühendislik eğitimi yapacak öğrenciyi seçmede iyi bir usul olduğu söylenemez. Bu nedenle bu üniversitemize giriş sınavında bir konkur biçimindeki İTÜ ve ODTÜ giriş imtihanları gibi yapılmasının, şimdiki merkezi sınav şekline göre, daha yararlı olacağı yetkililerin de üzerinde ısrarla durduğu husustur. Bu usulün uygulanması yerinde olacaktır.

Öğretim Kadrosu :

Öğrenci sayısının hızlı artışına karşılık, öğretim kadrosundaki gelişme yeterli kadar olmamıştır. Verilemeyen derslerin yaz döneminde tamamlanmasının staj gibi konularda şakıncaları olmuş. 18.7.1967 günlü ve 871 sayılı kanun, öğretim üyelerinin sürekli şekilde sağlanmalarına yeterli görülmemiş, başka bir Üniversiteye bu alanda verilen hakların KTÜ için tanınmaması maksada gereği kadar yararlı olmamıştır.

Bu görüşe göre :

A) Öğretim kadrosunu ihtiyaç seviyesine çıkarmanın uzun vadeli tedbirleri yanında, İTÜ İnşaat ve mimarlık fakülteleri ile tesbit edilmiş olan anlaşma çerçevesinde bilgilerine pratik tecrübe katmış serbest çalışan veya örneğin, Bakanlıkları Müşavirlik yerlerinde görevlendirilmiş bulunan çalışma şartları müsait değerli elemanlardan yararlanılabileceği; resmi makamların bu elemanları iznil saymak suretiyle ders verme imkânlarını sağlamaları yerinde bir tutum olacaktır.

B) 871 sayılı Kanunun değiştirilmesi daimi bir kadro kurma imkânı yönünden mühimdir. KTÜ de daimi kalacaklara, geçici olarak gidenlerin % 75 i kadar günlük tazminatın verilmesi ve bu miktarların ilerde kaldırılabilceği tehdidinin yok edilmesi elzemdir. Aksi halde KTÜ devamlı himayeye ve misafir öğretim üyelerine ihtiyaç duyacak dolayısıyla gelişmeyecek ve kişiliğine kavuşamayacaktır.

C) Genellikle yeterli bulunmayan staj yönetmeliklerinin ve staj yerlerinin KTÜ için bugünkü öğretim durumuna göre, öğrencilerin müsait olduğu zamanlar da ve yeni imkânlarla sağlanabilmesi uygun görülmektedir.

D) Öğretim üyesi yetiştirilmesi için; haricte öğretim üyesi yetiştirmeyi teşvik edecek kursların konulması yanında bu üniversiteyi himayesi altına almış olan İTÜ'nün de daha etkili çalışma yapması zaruridir.

İdari Statü Durumu :

KTÜ'nün idari statüsünde yapılacak en mühim ve acil değişiklik iki kademeli eğitim sisteminin kabulüdür. Halen İTÜ'de yapılan çalışmaların benzerinin ele alınması en uygun yoldur.

İdari yünden kolaylık sağlayan ve başka bir Üniversiteye tanınan hakların KTÜ sine de verilmesi gereklidir. Bu Üniversite henüz kuruluş safhasında olduğu için bu imkânlar büyük ferahlık yaratacaktır.

Öğretim Binaları Durumu :

Öğretimin, Üniversitenin daimi binalarında yapılması olmasına ve bu yüzden bir sıkıntı bulunmadığı görülmüş olmasına rağmen en yüksek oranla en çok öğrencisi bulunan, yani şimdiki durumda Üniversitenin ağırlığını teşkil eden İnşaat Mühendisliğine ait binaların inşasının en geri durumda bulunması isabetli bulunmamıştır.

Sosyal binaların ve bilhassa talebe yurdunun, lokanta ve kafeteryanın öncelikle bitirilmesi, spor tesisleri ve dernek binalarının bir program içinde bir an önce ele alınması gerekli görülmüştür.

Laboratuvarların en büyük sayıda öğrenci sayısı nazara alınarak hazırlanması uygun yoldur. Kanaatimizce ilk dönemde hiç laboratuvarsız öğretim yerine civar resmi kuruluşlarınkinden istifade yolu aranmalıdır. En çok tatbikat ve tecrübe isteyen İnşaat mühendisliği dalı en güç durumda bulunmaktadır. tatil stajlarını ve laboratuvar deneylerini yapmayan öğrencilerin bu güçlüğüne çok ivedi olarak bir dereceye kadar da olsa gidermek zorunluluğu vardır.

Kanımıza göre, laboratuvar binaları olmadan hiç olmazsa mühendisliğin taşınabilen bir kısım el aletlerini sağlamak ve deneylerini yaptırmak kabil olduğu gibi, İnşaat alet ve makinelerinin örnek olarak temini için, randımınının kaybetmiş resmi sektör elindeki makinelerin Üniversiteye intikali kabilidir. Ayrıca DSİ Eğitim merkezi gibi mü-

esseselerde makinelerin yapılan model kesitleri öğretimi de çok yararlı olacaktır.

Netice ve Tavsiyeler :

1 — Öğretim üyelerine opsiyon derslerini açmaya ve her dersin ayrı bir öğretim üyesi tarafından verilmesi için bir taraftan İTÜ'nün daha yakın ilgisini sağlamak, doktora yapmış veya uygulamada muvaffakiyet kazanmış bilhassa Resmî Sektörde müşavir ve mütehassis teknik elemanların ünvan ve zaman engellerinin kaldırılması.

2 — Daimi bir öğretim kadrosunu teşvik edici ve idari statüyü kolaylaştıracak yönde kanunun değiştirilmesi.

3 — Laboratuvarların hızla ikmali, bu müddet içinde de gerekli alet ve makine ve basit modellerin sağlanması.

4 — Kol derslerinin öğrenci haklarına ziyan vermiyecek şekilde uygulanması, öğretim üyesi yokluğundan kaldırılan derslerin tamamının fazla konsantre bir mahiyet almadan okutulması.

5 — Öğrencilerin staj yönetmeliğinin gözden geçirilmesi. Maddi mahrumiyetleri gözönünde tutularak imkân nisbetinde toplu bir eğitim taşıyacak staj yaptırılmasının resmi kurumlarca ele alınması.

6 — Konferans, kurs, seminer gibi programların artırılması ve ders saatleri dışında öğrenci için faydalı bir imkânın yaratılması.

7 — İnşaat fakültesi bölümü ve öğrenci sosyal tesislerinin en kısa zamanda bitirilmesine önem ve öncelik verilmesi.

KTÜ'nün gelişimini sağlayacak itibarını artıracak, bölgenin özelliklerine göre ihtiyaçlara cevap verecek bu ivedi tedbirlerin ele alınması gereklidir.

Mühendislik eğitimi konusunda memleketimizde meydana gelmekte olan hatalı tutum ve davranışlara, resmi bir kuruluş olan KTÜ misal ve dayanak teşkil etmemelidir. Mühendislik ön eğitiminin dünyadaki seyrine uygun yoğun bir çalışma içinde bulunan Odamız sonuçları daima kamu oyuna açıklıyacak ve kuruluş dönemindeki bu üniversitemiz için yapılacak olumlu her çabanın yanında olacaktır.

Bu rapor:

KTÜ'ni yerinde ziyaret eden Odamız üyeleri Muhiddin Kulın, Muhiddin Toköz, Mehmet Gölhan ile Sayın Remzi Ülker'in çalışmalarıyla hazırlanmıştır.